

Strategie podatkowe wobec podatków lokalnych jako element optymalizacji podatkowej w przedsiębiorstwie

Beata Zofia Filipiak*

Streszczenie: *Cel opracowania* stanowi poszukiwanie odpowiedzi, czy istnieje możliwość budowy strategii podatkowej wobec podatków lokalnych i jakie są jej uwarunkowania strategiczne. *Metodologia badania* – W opracowaniu zastosowano metodę opisową, analizy obowiązujących aktów prawnych dotyczących podatków lokalnych, jak również dla potwierdzenia tezy, że podatki lokalne stanowią istotne obciążenie kosztowe przedsiębiorstw, dokonano analizy szeregów czasowych danych zagregowanych dotyczących udziału podatków lokalnych w dochodach ogółem gmin. *Oryginalność/Wartość* – Efektem rozważań jest wskazanie na uwarunkowania zachowań strategicznych przedsiębiorstw oraz wskazanie na wyznaczniki balansowania między płynnością i rentownością w ujęciu celu strategii podatkowej wobec podatków lokalnych.

Słowa kluczowe: podatki; podatki lokalne; strategia podatkowa

Wprowadzenie

Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw zależy od wielu czynników, tak jak i utrzymanie pozycji rynkowych, czy też posiadanie wyższej zdolności do reakcji na czynniki ryzyka. Ważnym działaniem jest podejmowanie analizy czynników wpływających na prowadzoną działalność i wzrost konkurencyjności. Niewątpliwie znaczącym czynnikiem wpływającym na efektywność prowadzonej działalności gospodarczej są podatki.

W literaturze przedmiotu wskazuje się, że obciążenia fiskalne w znaczący sposób warunkują posiadany przez przedsiębiorstwa potencjał gospodarczy. Dlatego też przedsiębiorstwa podejmują działania na rzecz optymalizacji obciążeń fiskalnych. Poszukując optymalnych rozwiązań mających na celu zmniejszenie ciężaru fiskalnego, zapominają one, że podatki lokalne mogą stanowić istotne obciążenie kosztowe.

Wychodząc z powyższego założenia, przyjęto za cel opracowania poszukiwanie odpowiedzi, czy istnieje możliwość budowy strategii podatkowej wobec podatków lokalnych i jakie są jej uwarunkowania strategiczne. Biorąc pod uwagę fakt, że optymalizacja podatkowa związana jest z ryzykiem podatkowym, podjęto również rozważania mające na celu ustalenie, czy ryzyko może stanowić istotny powód opracowania strategii podatkowej wobec podatków lokalnych.

---

* prof. dr hab. Beata Zofia Filipiak, Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Katedra Finansów, ul. Mickiewicza 64, 71-101 Szczecin, e-mail: bfilipiak@wneiz.pl.

1. Ryzyko w działalności przedsiębiorstw a podatki lokalne

Ryzyko oznacza możliwość nieosiągnięcia założonych celów przez przedsiębiorstwo, a w ujęciu zarządczym oznacza brak możliwości osiągnięcia celów i efektów (*Zarządzanie...* 2007: 13, Knight 2005: 19–21, Filipiak 2011: 125). Należy pamiętać, że ryzyko wiąże się z szansą odniesienia korzyści lub poniesieniem straty. Jest ono mierzone w kategoriach prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia oraz jego oddziaływania i konsekwencji, które może wywołać. W odniesieniu do podatków można mówić o ryzyku dążenia do optymalnego obciążenia podatkowego, które jest wynikiem konkretnej strategii podatkowej. Ryzyko to odnosi się do braku pewności co do konsekwencji podatkowych realizowanych, aktualnie uzyskanych lub przyszłych związanych z operacjami gospodarczymi. Odnosząc ryzyko do podatków lokalnych, można mówić o braku korzyści lub wystąpieniu straty związanej z zastosowaniem konkretnej strategii w zakresie podatków lokalnych, która może wpłynąć na rentowność prowadzenia działalności oraz płynność finansową.

Ryzyko podatkowe w zakresie podatków lokalnych może oddziaływać w sferze finansowej, biznesowej i karnej. Ryzyko w sferze finansowej będzie dotyczyło obligatoryjnej konieczności poniesienia dodatkowego ciężaru podatkowego związanego z dopłatą podatku, zapłatą odsetek karnych, utratą prawa do ulg i uzyskanych zwolnień, zmianami w ocenie ratingowej banku. Znacznie bardziej dotkliwe jest ryzyko w sferze biznesowej, gdzie przedsiębiorca traci reputację, pozycję konkurencyjną, wsparcie lokalnych organów zajmujących się promocją lokalnego biznesu, czy też bankrutuje. Odpowiedzialność karna powiązana jest z wszczęciem postępowania wyjaśniającego, postępowania podatkowego, karno-skarbowego, czy też prokuratorskiego (Iniewski, Nikończyk 2011: 31, *Strategie...* 2013: 62).

Ryzyko podatkowe może zostać wywołane świadomymi lub nieświadomymi działaniami podatnika. Ma swoje źródło wśród czynników tradycyjnych i nowych, oddziałujących wewnątrz przedsiębiorstwa i na nie z zewnątrz. Problem występowania ryzyka podatkowego związany jest niewątpliwie z odpowiednią wiedzą ludzi, procedurami i odpowiednio wdrożonymi systemami informatycznymi. Kompetencje i kwalifikacje osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie pozwalają na poznanie czynników ryzyka związanych z samymi podatkami, zmianami przepisów prawa, wydanymi decyzjami i interpretacjami podatkowymi. Znajomość czynników zewnętrznych, takich jak zmiany w prawie podatkowym, znajomość interpretacji podatkowych, czy też fiskalizm organów podatkowych (w przypadku podatków lokalnych organu stanowiącego), pozwala na wypracowanie i zastosowanie odpowiedniej strategii podatkowej. Odpowiedzialność korporacyjna, czy też pracowników wobec pracodawcy (lojalność), pozwala na eliminację szeregu czynników wewnętrznych, takich jak brak wiedzy, kompetencji, podziału obowiązków pracowniczych i obowiązków między działami, prawidłowej organizacji systemu rachunkowości w przedsiębiorstwie, wzajemne animozje i niesnaski między pracownikami, które mogą spowodować zaistnienie czynnika ryzyka.

Należy podkreślić, że działania przedsiębiorstwa, podejmowane jako reakcja na obciążenia podatkowe, mogą znacząco przesunąć punkt ciężkości decyzji zarządczych i zostać nakierowane na podjęcie działań na rzecz obniżenia opodatkowania. Jak już wskazywano, ryzyko może zostać wywołane nieświadomością podatnika, co nie zwalnia go z odpowiedzialności za zobowiązanie podatkowe. To ryzyko najczęściej jest wywołane brakiem wiedzy podatkowej, czy też zbyt liberalnym postrzeganiem ryzyka podatkowego. Działania świadome wobec ograniczenia skutków ryzyka są podejmowane, jako:

- 1) wprowadzenie zarządzania ryzykiem podatkowym¹,
- 2) działania związane z przerzucaniem opodatkowania,
- 3) wykorzystanie instytucji interpretacji podatkowych²,
- 4) wykorzystane strategii podatkowych (*Strategie...* 2013).

Oczywiście są to działania legalne, prowadzone w granicach prawa, zmierzające do legalnego sterowania opodatkowaniem w celu optymalizacji kwoty płaconego podatku oraz minimalizacji ryzyka podatkowego w sferze finansowej, biznesowej i karnej. Podatnicy podejmują również działania niezgodne z prawem, zwiększając ryzyko, które związane jest ze świadomym lub nieświadomym unikaniem opodatkowania.

W zakresie podatków lokalnych ryzyko podatkowe nie jest jednorodne, a niejednorodność wynika z odmiennego charakteru podatków lokalnych. Jak wskazuje S. Owsiak, cechą podatków lokalnych jest daleko idący stopień ich zróżnicowania ze względu na rodzaj źródła oraz potencjalną wydajność dochodową (za Owsiak 2005: 519). Można zatem wskazać, że ryzyko dotyczyć będzie:

- 1) posiadania majątku (czyli ryzyko będzie związane z podatkiem od nieruchomości, leśnym, rolnym, od środków transportu) (Ustawa z 12 stycznia 1991; Ustawa z 15 listopada 1984; Ustawa z 30 października 2002),
- 2) przejmowania majątku (czyli podatek od spadków i darowizn właściwy jedynie dla osób fizycznych oraz podatek od czynności cywilnoprawnych) (Ustawa z 28 lipca 1983; Ustawa z 9 września 2000),
- 3) dokonywania transakcji (podatek od czynności cywilnoprawnych),
- 4) tworzenia dochodów (karta podatkowa właściwa jedynie dla osób fizycznych).

Należy podkreślić, że nie wszystkie rodzaje podatków lokalnych będą obciążać prowadzoną przez przedsiębiorcę działalność. Specyfiką podatków lokalnych jest fakt, że musi zaistnieć określona okoliczność (fakt posiadania majątku, jego nabycie, przejmowanie, czy też tworzenie w określony sposób dochodów), aby wystąpił obowiązek podatkowy. Specyfiką podatków lokalnych jest właściwość innego organu podatkowego, jak również inna właściwość interpretacji podatkowej w stosunku do organu. Ten fakt też rodzi ryzyko, które może znacząco wpłynąć na rentowność i płynność finansową przedsiębiorstwa. Tym samym można wskazać na konieczność formułowania strategii podatkowej jako działania mającego na celu ograniczenie ryzyka podatkowego.

2. Uwarunkowania zachowań strategicznych przedsiębiorstw w obliczu obowiązku podatkowego

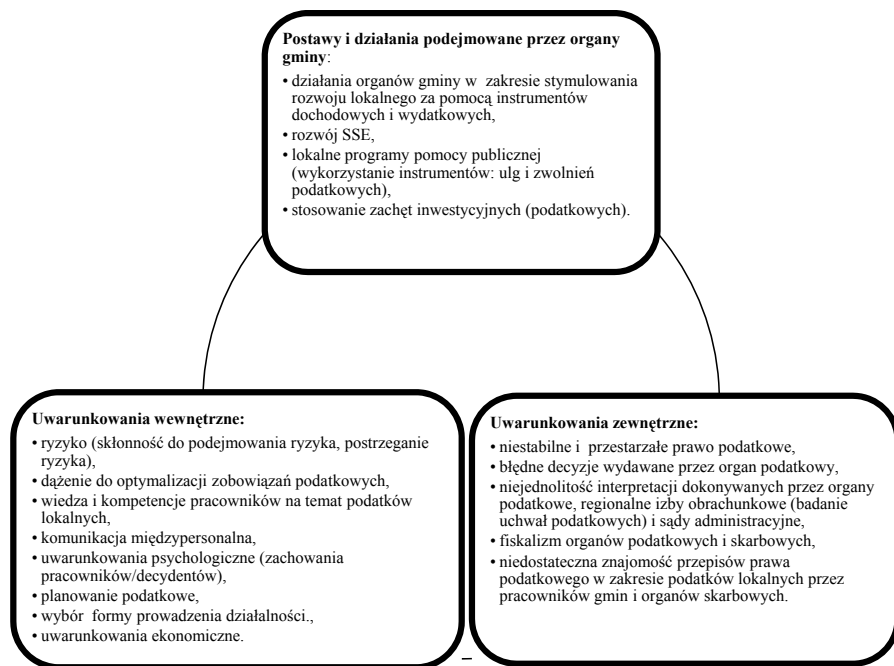
Uwarunkowania zachowań strategicznych przedsiębiorstw wobec podatków lokalnych można ująć w trzy grupy. Pierwsze dwie są związane z czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi ryzyka podatkowego³; trzecia grupa, wprawdzie powiązana z czynnikami zewnętrznymi, jest na tyle istotna, że wymaga wyodrębnienia. Są to uwarunkowania wynikające z postaw

¹ Szerzej na ten temat: (Jędruszek i in. 2013).

² Szerzej na ten temat: (*Oddziaływanie instytucji...* 2013) oraz (*Interpretacje...* 2013).

³ Na wskazane uwarunkowania wskazuje się w literaturze przedmiotu: (Kew, Stredwick 2005: 37; Famulska 2007: 63; Poszwa 2008: 106 Kaltentrub 2009: 22; *Strategie...* 2013: 50–52); mają one również znaczenie dla praktyki, gdyż Ministerstwo Finansów stosuje wskazany podział, oraz liczne firmy audytorskie.

i podejmowanych działań na rzecz stymulowania rozwoju lokalnego, które podejmowane są przez gminne organy podatkowe. Na rysunku 1 zaprezentowano ujęcie we wskazane grupy uwarunkowania zachowań strategicznych przedsiębiorstw wobec podatków lokalnych.

Rysunek 1. Grupy uwarunkowań zachowań strategicznych przedsiębiorstw wobec podatków lokalnych

Źródło: opracowanie własne.

Przedsiębiorca wobec ryzyka musi zająć postawę albo czynną, która prowadzi do optymalizacji obciążeń podatkowych lub ich minimalizacji, albo będzie zachowywać się biernie, nie podejmując żadnych działań. Ryzyko jest zatem podstawowym uwarunkowaniem stosowania konkretnej strategii podatkowej przedsiębiorstwa, również wobec podatków lokalnych.

W kolejności należy wskazać, że zachowanie przedsiębiorcy może być podejmowane, tak jak w przypadku podatku dochodowego i VAT (Ustawa z 26 lipca 1991; Ustawa z 15 lutego 1992; Ustawa z 11 marca 2004), w zakresie zmierzającym do (*Strategie...* 2013: 54): zapłaty świadczenia optymalnego, w optymalnym dla przedsiębiorcy terminie, z uwzględnieniem wszystkich czynników ryzyka. Uwarunkowanie dotyczące zachowania przedsiębiorstwa, które dąży do optymalizacji obciążeń, wydaje się jasne, proste i logiczne, ale należy wskazać na problemy, a raczej ryzyka płynności finansowej i czynnika ludzkiego. Problematiczne jest tu zsynchronizowanie terminów płatności (dogodność zapłaty) podatków lokalnych ze zdolnością do wywiązywania się z zobowiązań (posiadaniem odpowiednich zasobów gotówkowych w ujęciu kasowym w czasie wymagalności zobowiązań podatkowych). Ponadto należy wskazać, że właśnie zróżnicowanie podatków lokalnych, ze względu na rodzaj źródła i ich

konstrukcję, może spowodować problemy, gdyż niektóre podatki płatne są w ratach w określonych terminach (podatek od nieruchomości), inne zaś jednorazowo po zaistnieniu konkretnego zdarzenia wywołującego obowiązek podatkowy (PCC). Te sytuacje wymagają odpowiedniej wiedzy i komunikacji między pracownikami przedsiębiorstwa lub też między pracownikiem (właścicielem) przedsiębiorstwa a prowadzącym księgi i rozliczenia podatkowe.

Można zatem zgodzić się z poglądami zawartymi w literaturze przedmiotu, że dobre planowanie podatkowe pozwala na zmniejszenie obciążeń podatkowych (Wyciśłok 2013: 1; Głuchowski i in. 2002: 13). Instrumentami, które może wykorzystać przedsiębiorca w zakresie podatków lokalnych, są: instrumenty celowo ustanowione prawem przez ustawodawcę, który pozostawił podatnikowi wybór, oraz instrumenty powstałe w wyniku zaistnienia luk w prawie podatkowym. Szczególnym przypadkiem jest tworzenie instrumentów przez organ podatkowy, którym jest wójt, burmistrz i prezydent, które mają na celu wywołanie określonej reakcji na podatek u przedsiębiorcy (np. programy pomocy publicznej, wykorzystanie władztwa podatkowego).

Dodatkowo ważnym uwarunkowaniem zachowań strategicznych jest sam wybór formy prowadzenia działalności gospodarczej oraz ewidencji zdarzeń gospodarczych. Ten wybór warunkuje, jakie podatki lokalne będzie płacić przedsiębiorstwo. Każdy z podmiotów, posiadając nieruchomości, będzie płacić podatek od nieruchomości, ale nie każde przedsiębiorstwo zapłaci podatek rolny i leśny, które związane są zarówno z posiadaniem majątku, jak i z wykonywaniem konkretnej działalności gospodarczej. Rozgraniczyć również należy właściwość zastosowania podatku od spadków i darowizn (który w szczególności dotyczyć będzie osób fizycznych) i PCC (który dotyczy nabycia, zbycia i obciążeń związanych ze wzrostem wartości) transakcji majątkowych.

Nie bez znaczenia dla przedsiębiorcy i stymulowania jego rozwoju są właśnie instrumenty tworzone przez gminne organy podatkowe. Instrumenty te należy zaliczyć do instrumentów oddziaływania bezpośredniego i pośredniego (Filipiak, Ruszała 2009: 86–87) na podmioty gospodarcze w celu wymuszania oczekiwanych zachowań tych podmiotów, zgodnych z celami lokalnej polityki rozwoju. Przedsiębiorcy mogą reagować w celu optymalizacji opodatkowania instrumenty dochodowe przygotowane przez organy gminne, takie jak np. zwolnienia i ulgi w podatkach lokalnych, zmniejszone stawki podatkowe, ceny usług lokalnych, w tym ze sprzedaży i dzierżawy nieruchomości. Ich reakcję powinny również wywołać instrumenty wydatkowe, które wprawdzie nie wpływają bezpośrednio na obniżenie opodatkowania, ale tworzą warunki do wzrostu rentowności przedsiębiorstwa, a są to wydatki gminne na inwestycje, na wsparcie rozwoju instytucji otoczenia biznesu, na cele promocyjno-informacyjne, w tym o lokalnych przedsiębiorstwach, czy poręczenia kredytowe⁴. Najważniejszym instrumentem wydatkowym, powiązanim z instrumentem dochodowym, jest ponoszenie wydatków na powstanie i rozwój inkubatorów przedsiębiorczości, parków technologicznych czy specjalnych stref ekonomicznych (SSE)⁵. Dzięki zastosowaniu zwłaszcza tych ostatnich podatnik-przedsiębiorca uzyskuje wymierne dodatkowe korzyści podatkowe (optymalizuje opodatkowanie), lokując swoją działalność właśnie w SSE⁶. Przed-

⁴ Szerzej na temat instrumentów stymulowania poprzez podatki: (Wołowiec, Reško 2012; Skica i in. 2011).

⁵ Ibidem: 87.

⁶ Jak wskazuje raport, najbardziej wymiernymi efektami polityki lokalnych organów podatkowych, jest zmniejszenie obciążeń z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, podatku od nieruchomości oraz zwolnienie z importowych opłat celnych. Inwestorzy najbardziej cenią zwolnienia podatkowe uzyskiwane dzięki SSE (aż 96,7% badanych podmiotów wskazało na właśnie te efekty SSE); za: (*Specjalne strefy...* 2011).

stawione uwarunkowania są zatem istotnym elementem decyzji przedsiębiorstwa w zakresie optymalizacji opodatkowania, jak i budowy konkretnej strategii podatkowej.

Należy pamiętać, że uprawnienia lokalnego organu podatkowego legitymuje go do wkroczenia w sferę praw majątkowych przedsiębiorstwa. To właśnie lokalny organ podatkowy ma do wyboru kolejne instrumenty, takie jak: zastosowanie ulg, zniżek, czy tworzenie lokalnych programów pomocy publicznej dla przedsiębiorców. Istniejąca konstrukcja podatków lokalnych, takich jak podatek od nieruchomości, legitymizuje do stanowienia lokalnych obciążeń podatkowych. Istniejące prawo podatkowe wskazuje na władztwo podatkowe, w wyniku którego część przedsiębiorców w jednych gminach będzie miała wyższe stawki, a w innych niższe. Taka sytuacja często budzi reakcję przedsiębiorców na obciążenia podatkowe.

Przedsiębiorcy mają również prawo do podjęcia działań na rzecz przerzucenia ciężaru podatkowego na inny podmiot. Odbywa się to za pomocą cen, w wyniku czego faktyczny ciężar podatku, zamiast formalnego podatnika podatku lokalnego, ponosi inny podmiot (osoba fizyczna czy też inne przedsiębiorstwo) (Pietrewicz 1995: 65).

Konkludując, jeżeli zatem działania podjęte przez podatnika pozostają w zgodzie z przepisami prawa oraz mają uzasadnienie biznesowe, to stanowią legalne narzędzia budowy strategii podatkowej (*Strategie...* 2013: 57). Taką strategię można budować również wobec podatków lokalnych, gdyż jak wykazano, istnieją uwarunkowania strategicznego podejścia, a fiskalizm władz publicznych zmusza przedsiębiorców do podejmowania działań optymalizacyjnych.

3. Strategie podatkowe przedsiębiorstw wobec podatków lokalnych

Strategia podatkowa postrzegana jest jako wybór modelu, którego celem jest dążenie do zapłacenia jak najmniejszych podatków, czyniąc to zgodnie z obowiązującym prawem podatkowym. Celem strategii podatkowej jest optymalizacja obciążenia podatkowego (które nie zawsze jest równoznaczne z minimalizacją kwoty podatku do zapłacenia) (Wyciśłok 2013: 12). O wadze i znaczeniu dochodów z tytułu podatków lokalnych dla budżetu gmin świadczą dane zawarte w tabeli 1. Można wskazać, że rozmiar obciążeń podatkowych stanowi wystarczający powód, aby przedsiębiorstwa podjęły decyzje dotyczące budowy strategii podatkowej wobec podatków lokalnych. Analiza rysunku 2 wskazuje, że wpływy z podatków lokalnych stanowią nie tylko stabilne źródło dochodów, ale w badanym okresie 10 lat wykazują tendencję wzrostową w ujęciu wartościowym.

Udziały w podatku CIT nie stanowią znaczącego źródła dochodów gminy, natomiast udziały w podatku PIT stanowią ważne źródło dochodów gmin, od 2007 r. ich udział w budżecie gmin znacząco zbliżył się do poziomu dochodów z tytułu podatków lokalnych. Świadczy to o dużym znaczeniu wpływów podatków i opłat lokalnych do budżetu jednostek samorządu terytorialnego.

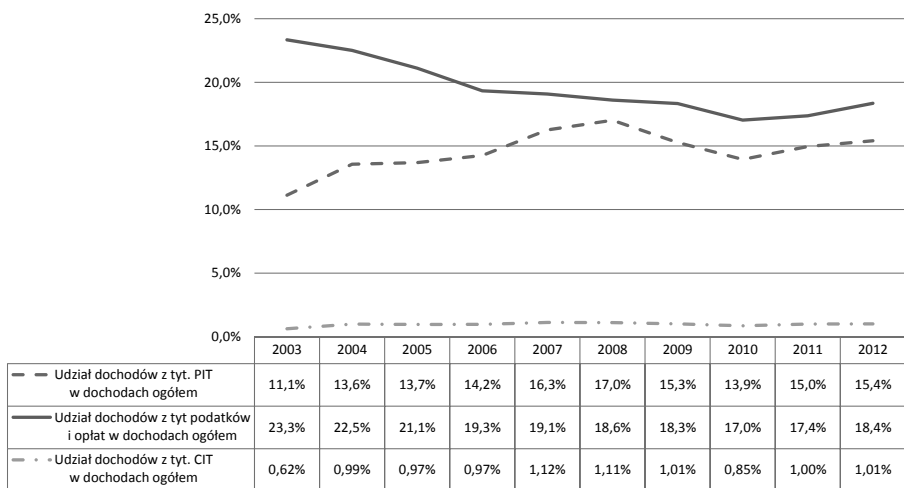
Tabela 1

Kształtowanie dochodów gmin w okresie 2003–2012 z uwzględnieniem dochodów z tytułu PIT, CIT i podatków lokalnych* (w tys. zł)

Lata	Dochody ogółem	Dochody z tyt. podatków i opłat lokalnych	struktura w % (3 : 2)	Dochody z tyt. PIT	struktura w % (5 : 2)	Dochody z tyt. CIT	struktura w % (7 : 2)	Lata	Dochody ogółem	Dochody z tyt. podatków i opłat lokalnych	struktura w % (3 : 2)
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
2003	36 046 322	8 413 985	23,3%	4 010 346	11,1%	224 592	0,62%	2003	36 046 322	8 413 985	23,3%
2004	40 308 530	9 073 228	22,5%	5 466 063	13,6%	398 897	0,99%	2004	40 308 530	9 073 228	22,5%
2005	45 813 191	9 672 392	21,1%	6 269 877	13,7%	442 821	0,97%	2005	45 813 191	9 672 392	21,1%
2006	51 724 275	9 999 177	19,3%	7 368 575	14,2%	501 925	0,97%	2006	51 724 275	9 999 177	19,3%
2007	57 003 129	10 877 474	19,1%	9 264 684	16,3%	637 413	1,12%	2007	57 003 129	10 877 474	19,1%
2008	62 664 239	11 658 135	18,6%	10 664 239	17,0%	696 015	1,11%	2008	62 664 239	11 658 135	18,6%

* wpływy z opłat lokalnych nieznacznie zawiązują kwotę wpływów budżetowych z tytułu podatków lokalnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności regionalnych izb rachunkowych i wykonania budżetu przez JST za lata 2003–2012, Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych, Warszawa 2004–2013.

Rysunek 2. Udział procentowy w dochodach gmin podatku PIT, CIT i podatków lokalnych

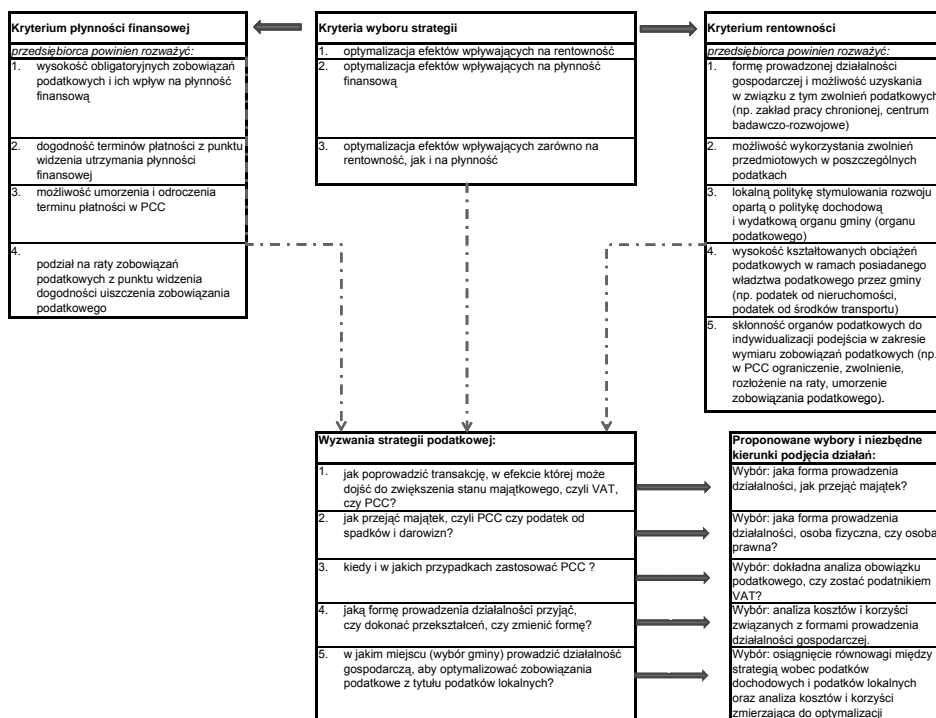
Źródło: opracowanie własne sprawozdań z działalności regionalnych izb rachunkowych i wykonania budżetu przez JST za lata 2003–2012, Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych, Warszawa 2004–2013.

Skoro podstawowym celem jest optymalizacja w zakresie podatków lokalnych, to można wskazać na dwa podstawowe filary budowy strategii podatkowej wobec podatków lokalnych. Są to rentowność i płynność finansowa⁷. Z rentownością związana jest kategoria efektywności, zyskowności prowadzonej działalności. Strategia podatkowa może w sposób optymalny

⁷ Wskazuje na to A. Walasik w: (Strategie... 2013: 182).

oddziaływać na poziom realizowanej rentowności przez przedsiębiorstwo, a tym samym wpływa na efektywność działalności podejmowanej przez przedsiębiorstwo. Przykładowo prowadzenie działalności w SSE daje właśnie takie efekty jak wzrost rentowności i wpływa na poprawę realizowanej zyskowności, gdyż przedsiębiorca działający w SSE może skorzystać z ulg podatkowych w zakresie podatków lokalnych.

Strategia oparta na płynności finansowej, czyli zdolności do wywiązywania się z zobowiązań, opiera się na zasadzie dogodności podatku. Należy również pamiętać, że opodatkowanie obejmuje posiadanie majątku, a podatek jest należy niezależnie od generowanych przychodów związanych z posiadanym majątkiem. Tak samo można wskazać, że zaistnienie konkretnych czynności związanych z przejmowaniem mienia czy dokonywaniem transakcji nie jest związane z generowaniem dochodów (do czego może przyczynić się w przyszłości, ale nie ma co do tego pewności), ale z wpływem środków finansowych (czyli z płynnością finansową).

Rysunek 3. Wyznaczniki balansowania między płynnością i rentownością w ujęciu celu strategii podatkowej wobec podatków lokalnych

Źródło: opracowanie własne.

Na rysunku 3 zaprezentowano wyznaczniki balansowania między płynnością i rentownością w ujęciu celu strategii podatkowej wobec podatków lokalnych. Przedsiębiorstwa, budując strategię podatkową wobec podatków lokalnych, zawsze będą balansować między utrzymaniem zdolności do wywiązywania się z zobowiązań, czyli ważne będą terminy płat-

ności podatków, możliwość dokonywania podziału na raty zobowiązania podatkowego, czy też zwolnienia, umorzenia lub odroczenia płatności. Oznaczać będą one realizację jednej z podstawowych zasad podatkowych – zasady dogodności, jak również mogą znacząco przyczynić się do poprawy zdolności do wywiązywania się z zobowiązań. Z drugiej strony, analizując czynnik kosztowy, który będzie wpływał na rentowność, to przedsiębiorstwa będą musiały zawsze rozważyć wpływ podatku jako kategorii kosztotwórczej. Mogą stosować w celu poprawy rentowności szereg instrumentów legalnego unikania opodatkowania, jak również wykorzystać system zachęt wynikających z lokalnej polityki stymulowania rozwoju. Co oznacza, że są elementem decyzji optymalizacyjnych w przedsiębiorstwie.

Uwagi końcowe

Poszukiwanie odpowiedzi na postawione pytanie o możliwość i zasadność budowy strategii podatkowej wobec podatków lokalnych pozwala odpowiedzieć jednoznacznie, że budowanie takiej strategii, jako elementu strategicznego podejścia do podatków, jest zasadne z punktu widzenia wpływu podatków lokalnych na rentowność i płynność przedsiębiorstwa. Ponadto ważnym elementem jest ryzyko podatkowe, które może wystąpić na każdym etapie działalności przedsiębiorstwa, w sytuacjach kiedy przedsiębiorstwo posiada majątek, ale również przejmuje go lub dokonuje określonych czynności w obrocie gospodarczym.

Należy wskazać, że rozpatrywanie zarówno uwarunkowań strategicznych, jak i ryzyka podatkowego w sposób łączny staje się podstawowym wyznacznikiem opracowania strategii wobec podatków lokalnych. Myśląc strategicznie, każde przedsiębiorstwo powinno rozpatrywać kryteria utrzymania płynności finansowej oraz realizowania rentowności na przyjętym w dłuższej perspektywie czasu poziomie z uwzględnieniem obciążeń podatkowych, w tym z tytułu podatków lokalnych.

Strategie podatkowe wobec podatków lokalnych są zatem elementem optymalizacji podatkowej. Ich stanowienie jest odpowiedzią na kosztotwórczy charakter podatków lokalnych.

Literatura

- Famulska T. (2007), *Teoretyczne i praktyczne aspekty funkcjonowania podatku od wartości dodanej*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice.
- Filipiak B. (2011), *Finanse samorządowe. Nowe wyzwania bieżące i perspektywiczne*, Difin, Warszawa.
- Filipiak B., Ruszała J. (2009), *Instytucje otoczenia biznesu. Rozwój, wsparcie, instrumenty*, Difin, Warszawa.
- Głuchowski J., Handor D., Patyk J., Szymańska J. (2002), *Formy zmniejszania wysokości podatków w Polsce. Ulgi, zwolnienia, obniżki i inne*, Warszawa.
- Iniewski R., Nikończyk A. (2011), *Świadomy podatnik*, Lewiatan, Warszawa.
- Interpretacje podatkowe a finanse przedsiębiorstw* (2013), red. T. Famulska, Difin, Warszawa.
- Jędruszek O., Łukaszewicz-Obierska A., Ziobrowski J. (2013), *Zarządzanie ryzykiem podatkowym*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa.
- Kaltenbrunn W. (2009), *Determinants of the Performance of Strategic Initiatives*, Springer, International Edition.
- Kew J., Stredwick J. (2005), *Business Environment: Managing in a Strategic Context*, Chartered Institute of Personnel and Development, London.
- Knight F.H. (2005), *Risk, Uncertainty and Profit*, Cosimo Inc., New York.
- Oddziaływanie instytucji interpretacji podatkowych na finanse przedsiębiorstwa* (2013), red. T. Famulska, Difin, Warszawa.

- Owsiak S. (2005), *Finanse publiczne. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Pietrewicz M. (1995), *Polityka fiskalna*, Poltext, Warszawa.
- Poszwa M. (2008), *Forma ewidencji a ryzyko podatkowe przedsiębiorstwa*, w: *Rachunek kosztów i wyników*, red. E. Nowak, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 32, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław.
- Skica T., Kiebała A., Wołowicz T. (2011), *Stymulowanie lokalnej konkurencyjności gmin na przykładzie podatku od środków transportowych*, *Studia Regionalne i Lokalne* 2011, nr 2.
- Specjalne strefy ekonomiczne po 2020. Analiza dotychczasowej działalności i perspektywy funkcjonowania. Raport* (2011), red. P. Tynel, Ernst & Young, Warszawa, wrzesień, http://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDgQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.paiz.gov.pl%2Ffiles%2F%3Fid_plik%3D16335&ei=AJdXU5LPFILj4QTGmoHAAG&usg=AFQjCNFhkS_csI-X-ETWwWub4ZjtMcH0qA&sig2=eZ3cDOWUFpvYd4mYXXS2dA&bvm=bv.65177938,d.bGE (23.04.2014).
- Strategie podatkowe przedsiębiorstw* (2013), red. T. Famulska, B. Ciupek, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice.
- Ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, DzU 1983, nr 45, poz. 207 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym, DzU 1984, nr 52, poz. 268 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, DzU 1991, nr 9, poz. 31, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, t.j. DzU 2012, poz. 361, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, t.j. DzU 2011, nr 74, poz. 397, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych, DzU 2000, nr 86, poz. 959 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym, DzU 2002, nr 200 poz. 1682 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, t.j. DzU 2011, nr 177, poz. 1054, z późn. zm.
- Wołowicz T., Reško D. (2012), *Obniżki stawek podatkowych do celów stymulacyjnych a założenia racjonalnej strategii podatkowej gminy*, *Toruński Rocznik Podatkowy*.
- Wyciślik J. (2013), *Optymalizacja podatkowa. Legalne zmniejszanie obciążeń podatkowych*, C.H. Beck, Warszawa.
- Zarządzanie ryzykiem* (2007), red. K. Jajuga, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

TAX STRATEGIES TO LOCAL TAXES AS A TAX OPTIMIZATION IN THE ENTERPRISE

Abstract: *Purpose* is the search for answers is there a possibility of building a tax strategy to local taxes and what are the determinants of strategic conditions.

Design/Methodology/approach – The study used a descriptive method, the analysis of existing legislation relating to local taxes, as well as to confirm the thesis that local taxes constitute a significant burden cost companies an analysis of time series aggregate data on the share of local taxes in total revenue of municipalities.

Originality/value – The effect of reflections is an indication of the determinants of strategic behavior of companies and an indication of the determinants of balancing between liquidity and profitability in terms of the tax strategy against local taxes.

Keywords: taxes; local taxes; tax strategy

Cytowanie

- Filipiak B.Z. (2014), *Strategie podatkowe wobec podatków lokalnych jako element optymalizacji podatkowej w przedsiębiorstwie*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego* nr 818, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 68, Szczecin, s. 185–194; www.wneiz.pl/frfu.